

Пісня Сюзанни

Про книгу

Роланд Дескейн та його ка-тет продовжують пошуки Темної вежі, але цього разу ще й Сюзанни — чорношкірої учасниці ка-тету з білими ногами — та її маляти. Потрапляючи у різні світи та часи, вони намагаються з'ясувати, який же з них є справжнім і хто ховається під титулом Багряний Король. Однак сюжет виходить за рамки самої книги — герої починають шукати свого бога, який створив їх, — автора Стівена Короля-Кінга. Що буде, коли вони його знайдуть?..

СТІВЕН КІНГ

ПІСНЯ СЮЗАННИ

ТЕМНА ВЕЖА VI

КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

STEPHEN
KING

SONG OF SUSANNAH
THE DARK TOWER VI

A NOVEL

СТІВЕН
КІНГ

ПІСНЯ
СЮЗАННИ

ТЕМНА ВЕЖА VI

РОМАН

ТРЕТЄ ВИДАННЯ, ВИПРАВЛЕНЕ

ХАРКІВ **КЛУБ**
2017 **СІМЕЙНОГО**
ДОЗВІЛЛЯ

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2019

ISBN 978-617-12-7307-8 (epub)

Жодну з частин даного видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Висловлюємо щирю подяку літературному агентству «Andrew Nurnberg Associates Baltic», Latvia, за допомогу в придбанні права на публікацію цієї книжки

Перекладено за виданням:

King S. Song of Susannah. The Dark Tower : A Novel / Stephen King. —
New York : Scribner, 2004.

Переклад з англійської Олександра Красюка
Обережно! Ненормативна лексика!

Дизайнер обкладинки ІвановІТСН
Художник Дмитро Скляр

Електронна версія створена за виданням:

Кінг С.

К41 Пісня Сюзанни. Темна вежа VI : роман / Стівен Кінг ; пер. з англ.
О. Красюка. — 3-тє вид., випр. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб
Сімейного Дозвілля», 2017. — 464 с.

ISBN 978-966-14-0791-5 (укр.)

ISBN 978-1-4165-2149-5 (англ.)

У шостій книжці легендарного циклу Роланд Дескейн та його ка-тет продовжують пошуки Темної вежі, але цього разу ще й Сюзанні — чорношкірої учасниці ка-тету з білими ногами — та її маляти. Потрапляючи у різні світи та часи, вони намагаються з'ясувати, який же з них є справжнім і хто ховається під титулом Багрянний Король. Однак сюжет виходить за рамки самої книги — герої починають шукати свого бога, який створив їх, — автора Стівена Короля-Кінга. Що буде, коли вони його знайдуть?..

УДК 821.111(73)
ББК 84(7Спо)

© Stephen King, 2004

© Hemiro Ltd, видання українською мовою, 2010, 2015, 2017

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад та художнє оформлення, 2010, 2015

Присвячується Таббі, котра знає, коли це було зроблено

Йди собі: існують й інші світи.

Джон «Джейк» Чемберз

Я дівчина постійної печалі,
Натерпілась лиха на своїм віку.
Навмання блукаю я світами,
Я не маю друзів,
На правдивий шлях мене наставити нема кому...

Народна пісня

Справедливість — це те, що воліє чинити Бог.

Лейф Енгер. Мир, що як ріка

19 ВІДТВОРЕННЯ

ПЕРШИЙ КУПЛЕТ

ΠΡΟΜΕΤΡΟΣ

ОДИН

— Чи довго триватиме магія?

Спершу ніхто не відповів, тому Роланд перепитав знову, цього разу вже дивлячись прямо туди, де у протилежному кутку священникової вітальні сиділи Хенчик з роду манні та Кантаб, жонатий на якійсь з численних онук Хенчика. За звичаєм манні, вони тримали один одного за руки. Старший цього дня втратив онуку, та якщо він і журився, емоції не відбивалися на його незворушно закам'янілому обличчі.

Поряд з Роландом, нічиєї руки не тримаючи, сидів мовчазний, з жахливо блідим обличчям Едді Дін. Біля нього на підлозі, схрестивши ноги, примостився Джейк Чемберз. Хлопчик затяг собі на коліна Юка, Роланд такого ніколи раніше не бачив та й не повірив би, що цей пухнастик-шалапут може дозволити з собою таке витворяти. Обидва — і Едді, й Джейк — були заляпані кров'ю. Кров на сорочці Джейка належала його товаришу Бенні Слайтмену. В Едді на сорочці була кров Марґарет Айзенгарт, колишньої Марґарет з Клану Червоної Стежини, загиблої онуки старого патріарха. Обидва — і Едді, й Джейк — виглядали втомленими так само, як почувався Роланд, проте він був цілком певен, що цієї ночі відпочинку їм не буде. Звіддала, з міста, долинули вибухи феєрверку, співів, свята.

А тут ніхто не святкував. Бенні й Марґарет загинули, а Сюзанна пропала.

— Хенчику, скажи мені, благаю, скільки часу триватиме магія?

Старий якось зніяковіло погладив собі бороду.

— Стрільцю, Роланде, не можу я цього сказати. Магія дверей тієї печери поза моїм... Ти мусив би і сам це розуміти.

— Скажи, що ти сам про це думаєш. Зважаючи на те, що ти точно знаєш.

Едді здійняв руки. Вони в нього були брудними, під нігтями засохла кров, і до того ж тремтіли.

— Скажи, Хенчику, — промовив він голосом тихим і таким пригніченим, якого Роланд від нього ніколи не чув. — Скажи, благаю тебе.

Увійшла Розаліта, невтомна робітниця отця Каллагена, з тацею в руках. На таці стояли три філіжанки й карафа паруючої кави. Принаймні вона знайшла час, щоб скинути запилюжені, заляпані кров'ю джинси й сорочку і перевдягтися у домашнє плаття, але шок так і залишився в її очах. Вони визирали з її обличчя, немов зі своїх нірок якісь малі звірятка. Вона мовчки націдила каву і подала філіжанки. Та й кров вона не дочиста змила, помітив Роланд, беручи філіжанку. Залишилася смужка на тильному боці правої руки. Чия це кров: Бенні чи Марґарет? Звідки йому було знати. Та його це не вельми й обходило. Вовків було подолано. Колись вони можуть прийти знову або й ніколи більше не з'являться у Кальї Брин Стерджис. Це справа ка. А їхня проблема — Сюзанна Дін, котра насамкінець зникла, забравши з собою Чорну Тринадцятку.

Хенчик промовив:

— Ти-бо питавсь про печеру?

— Атож, отче, — підтвердив Роланд. — Про тривкість магії.

Отець Каллаген взяв філіжанку, неуважно посміхнувся і кивнув, проте без жодного слова подяки. Відтоді, як вони повернулися з печери, він майже не говорив. На колінах у нього лежала книжка, що називалася «Салемз-Лот», написана вона була чоловіком, чийого імені він ніколи не чув. Нібито белетристика, але там йшлося про Доналда Каллагена, себто про нього. Він жив колись у місті, про яке там розповідалося, брав участь в описаних там подіях. Він подивився на задню сторінку обкладинки, на той клапан, де вміщують фотографію автора, чомусь ледь не впевнений, що побачить власне обличчя, яким воно, радше за все, було 1975 року, коли відбувалися ті події, але там не було ніякого зображення, лише текст про письменника, та й з нього мало що можна було довідатися. Живе у штаті Мен. Одружений. До цієї написав ще одну книжку, відгуки на яку були доволі добрими, якщо вірити цитатам на обкладинці.

— Що потужніша магія, то довше вона триває, — мовив Кантаб і запитально подивився на Хенчика.

— Атож, — погодився Хенчик. — Магія й чародійство — одне й те саме, і вони розгортаються іззаду. — Він зробив паузу. — З минулого, сказати б ото так.

— Ці двері прочинялися в багатьох місцях і багато разів у той світ, звідки прийшли мої друзі, — сказав Роланд. — Аби вони мені відчинилися знову, але тільки туди само, де й два останніх рази. Два найостанніших. Це можливо зробити?

Вони чекали, поки Хенчик з Кантабом усе обміркують. Манні були великими мандрівниками. Якщо хтось знав, яким чином, якщо хтось і міг зробити те, чого прагнув Роланд — чого вони всі прагнули, — то саме ці фолькен.

Кантаб шанобливо нахилився до старого діна Клану Червоної Стежини. Щось зашепотів. Хенчик слухав, на його обличчі не відбивалося ніяких почуттів, потім своєю старечою, покарлюченою рукою він повернув голову Кантаба вбік і сам йому щось зашепотів.

Ворухнувся Едді, і Роланд відчув, що Едді готовий ось-ось зірватися, либонь, почне кричати. Він заспокійливо поклав руку йому на плече, й Едді розслабився. Принаймні на якийсь час.

Перемовини пошепки тривали десь хвилин зо п'ять, і всі терпляче чекали. Навіть Роланду важко було слухати віддалені звуки святкування; а бозна, що міг відчувати Едді.

Нарешті Хенчик поплескав Кантаба долонею по щоці й обернувся до Роланда.

— Ми гадаємо, це можливо зробити, — сказав він.

— Слава Богу, — буркнув собі під ніс Едді. А тоді голосніше: — Слава Богу! Ходімо туди. Ми можемо почекати вас на Східному Шляху...

Обидва бородані захитали головами, Хенчик радше в суворому жалю, Кантаб ледь не з виразом оприявленого жаху.

— Ми не підемо до Печери голосів у темряві, — мовив Хенчик.

— Ми мусимо! — вибухнув Едді. — Ви не розумієте! Питання навіть не в тім, як довго протриває магія і чи триватиме вона взагалі, питання в тому, який буде час по той бік! Він біжить там швидше, і коли він збігає, то все — його не повернеш! Господи, може Сюзанна саме зараз народжує те маля, а якщо воно якийсь канібал...

— Послухай-но мене, юний хлопче, — промовив Хенчик, — І слухай мене уважно, благаю. День уже майже згас.

Це було правдою. Ще ніколи, скільки пам'ятав себе Роланд, день не втікав так швидко йому крізь пальці. Рано, майже одразу по світанку, була битва з Вовками; потім там, на дорозі, — святкування перемоги й туга за полеглими (їх було на диво мало, як виявилось). Потім прийшло усвідомлення того, що пропала Сюзанна, ривок до печери, їхні знахідки там. Коли вони повернулися до місця битви на Східнім Шляху, вже перейшло за полудень. Більшість містян уже пішли звідти, радісно повели додому своїх врятованих дітей. Хенчик доволі легко погодився на цю нараду, але на той час як вони дісталися будинку священика, сонце вже схилилося до обрїю.

«Ну, принаймні перепочинемо вночі», — подумав Роланд, сам не знаючи — втішатися цим чи журитися. Сон піде йому на користь, єдине що він знав напевно.

— Я слухаю уважно, — сказав Едді, але оскільки Роланд так і не прибирав руку йому з плеча, тож і відчув, як тремтить юнак.

— Якби ми навіть воліли вирушити туди зараз, нам не вдалося б переконати інших піти разом із нами, — сказав Хенчик.

— Ти їхній дін...

— Атож, так називаєш мене ти, я й сам гадаю, що, мабуть, ним і є, але це не наше слово, є-кен. У більшості випадків вони слідуєть за мною, до того ж вони пам'ятають про свій борг твоєму ка-тету за сьогоднішню роботу і готові віддячити вам будь-яким доступним їм способом. Але у темряві вони нізащо не підуть тією стежкою, та ще й до того залятого місця. — Хенчик повільно й вельми переконливо хитав головою. — Ні, на таке вони не зважаться. Послухай, юначе. Ще до настання суцільної темряви ми з Кантабом можемо повернутися до Клану Червоної Стежини. І там ми запросимо чоловіків нашого народу до Темпи, у нас це те саме, що Зала зібрань у безпам'ятного племені. — Він скинув оком на Каллагена. — Благаю прощення, панотче, якщо це визначення для тебе образливе.

Каллаген неухважно кивнув, не підводячи погляду від книги, якої він так і не перестав крутити в руках. Книга була покрита прозорим пластиком, як це часто роблять з цінними першими виданнями. Позначена розчерком олівця на форзаці ціна становила \$ 950. Усього

лише другий роман якогось молодого автора. Він не міг зрозуміти, в чому ж полягає цінність цієї книжки. Якщо їм трапиться її хазяїн, чоловік на ім'я Кельвін Тауер, він його неодмінно про це розпитає. І то буде лише початок допиту.

— Ми пояснимо, чого саме ти хочеш, і закликаємо волонтерів. Я гадаю, що з шістдесяти восьми чоловіків Клану Червоної Стежини всі, окрім хіба чотирьох-п'яти, зголосяться на допомогу — вони зосередять воєдино їхні сили. Це буде потужний кхеф. Це ж так буде по-вашому? Кхеф? Спільнота?

— Так, — відповів Роланд. — Спільнота води, кажемо ми.

— Та куди там поткнутися такій кількості людей до лазу в печеру, — сказав Джейк. — Це неможливо, навіть якщо половина їх всядеться на плечі іншій половині.

— Нема потреби, — сказав Хенчик. — Всередину ми направимо найпотужніших — тих, що ми їх звемо надсилачами. Решту можемо вишикувати вздовж стежки, пліч-о-пліч й вагадлом до вагадла. Вони будуть там завтра вранці раніше, ніж сонце торкнеться дахів. Я закладаюся на це своїм годинником.

— Нам ще сьогодні треба зібрати магніти й вагадла, — сказав Кантаб. На Едді він дивився знічено, з якимсь острахом. Юнак страшенно страждав, це було очевидно. А він же стрілець. Стрілець може пальнути раптом, але ніколи не зробить цього наосліп.

— Може так статися, що буде пізно, — промовив Едді, що сидів, похиливши голову. Та тут він скинув на Роланда своїми світло-карими очима. Тепер вони в нього потемнішали від виснаження й налилися кров'ю.

— Завтра може бути запізно, навіть якщо магія не розвіється.

Роланд відкрив було рота, але Едді підняв палець.

— Не кажи ка, Роланде. Якщо ти ще хоч раз скажеш ка, присягаюся, в мене голова вибухне.

Роланд стулив рота.

Едді обернувся до двох бороданів у темних, схожих на квакерські хламидах.

— Тож ви не впевнені, що магія триватиме довго, чи не так? Двері, які нам ще можна відчинити цієї ночі, можливо, від завтра залишаться

для нас замкненими назавжди. І ніякі створені манні магніти й бомби-вагадла не зможуть їх прочинити.

— Атож, — сказав Хенчик. — Але твоя жінка прихопила з собою магичну кулю, і, наскільки ми можемо гадати, Серединний і Прикінцевий світи позбавились її.

— Я б продав власну душу, аби тільки повернути цю кулю сюди, взяти її до рук, — чітко промовив Едді.

Вочевидь, це шокувало всіх, навіть Джейк з Роландом відчули нестримне бажання сказати Едді, що той мусить відіграти назад, не промовляти ці слова. Надто потужні сили протидіяли їм у пошуках Вежі, темні сили, а Чорна Тринадцятка була їх найвиразнішим сігулом. Корисним в інших випадках можна також скористатися на шкоду, і в райдужних звивинах ховаються свої зловмисні чари, а в Тринадцятці їх найбільше. Вони, либонь, у ній і зосереджені. Навіть якби їм дісталася ця куля, Роланд ладен був битися, аби лиш вона не потрапила до рук Едді Діна. У його теперішнім стані жалобної відстороненості куля б його або знищила, або за кілька хвилин перетворила на свого раба.

— І камінь пив би, аби мав рота, — озвалася Роза різко, аж усі здригнулись. — Едді, облишмо питання магії, згадай ту стежку, що веде вгору. Та уяви собі п'ять дюжин чоловіків, чимало з них старі люди, віком майже як Хенчик, а ще серед них пара сліпих, мов кажани, і подумай, як вони дертимуться туди в темряві.

— Валун, — додав Джейк. — Пам'ятаєш той валун, повз який треба протиснутися по слизькому краєчку провалля?

Едді похмуро кивнув. Роланд бачив, як він намагається погодитися з тим, чого не в змозі змінити. Навпомацки схиляється до здорового глузду.

— Сюзанна Дін теж стрілець, — зауважив Роланд. — Вона й сама зуміє подбати про себе якийсь час.

— Не думаю, щоб Сюзанна могла зараз втілювати самостійні рішення, — відповів Едді. — І тобі це теж зрозуміло. Врешті-решт, це дитина Мії, і Мія триматиме все під контролем, поки ця дитина — її малюк — не народиться.

Раптом Роланда осяяло, і, як уже не раз траплялося впродовж довгих років, його інтуїція виявилася правдивою.

— Вона могла всім керувати, коли вони йшли звідси, але там вона може й не втримати керування.

Нарешті, підвівши очі від книги, яка так вразила його, заговорив Каллаген:

— Чому так?

— Тому що там не її світ, — відповів Роланд. — Той світ — світ Сюзанни. Якщо вони не знайдуть спосіб, як їм співпрацювати, вони там можуть загинути всі разом.

ДВА

Хенчик і Кантаб вирушили до манні Червоної Стежини, по-перше, щоб розповісти зборам старійшин (всуціль із чоловіків) про те, що було перероблено вдень, а по-друге, про ту ціну, яку вони мусять заплатити за цю роботу. Роланд пішов з Розою до її хатини. Та стояла на схилі, трохи вище від ще недавно охайної вбиральні, тепер майже геть зруйнованої. В середині цієї вбиральні недоладним сторожем стирчав зламаний робот-вістовий Енді (котрий колись виконував багато інших функцій). Розаліта роздягала Роланда повільно, догола. А вже коли він лежав як мати народила, вона простерлася на ліжку поруч з ним і мастила його своїми особливими мазями: рани — котячою олією, а більш чуттєві місця — якоюсь жирнішою, з легким запахом, сумішшю. Вони кохалися. Кінчили разом (випадковий фізичний збіг, що його дурні сприймають за знак долі), до них долітали вибухи феєрверку на центральній вулиці Кальї й хвацькі вигуки, які видавали фолькен, більшість з котрих, судячи з їх гомону, були вже добряче під мухою.

— Спімо, — шепнула вона. — Завтра я тебе вже не побачу. Ні я, ні Айзенгарт, ні Оверголсер, і ніхто більше в Кальї.

— Так ти провидиця? — спитав Роланд. Голос його звучав розслаблено, аж безтурботно, проте, навіть коли він вганявся в глибини її жару, його не полишала тривога за Сюзанну: втрачену частинку його ка-тету. Навіть якби не трапилося нічого іншого, самої

цієї втрати було достатньо, щоб завадити йому отримати справжній відпочинок і полегшення.

— Ні, — відповіла вона. — Але час від часу я маю передчуття, як і кожна жінка, особливо коли її чоловік ось-ось її покине.

— То я для тебе дійсно цей... Твій чоловік?

Вона подивилася сором'язливо і водночас уперто.

— Атож, за той коротенький час, що ти перебував тут, мені сподобалося вважати тебе ним. Скажеш, я не права, Роланде?

Він різко мотнув головою. Приємно було знову стати чоловіком якоїсь жінки, нехай навіть на короткий час.

Вона побачила в його жесті щирість, і лице її посвітлішало. Погладила його по худій щоці.

— Нам пощастило зустрітися, Роланде, справді ж? Зустрітися в Кальї.

— Атож, леді.

Вона торкнулася того, що залишилося від його правої руки, а тоді правого стегна.

— А як твої рани?

Їй він не міг брехати.

— Лютують.

Вона кивнула, потім взяла його за ліву руку, яку йому вдалося вберегти від почвар омарів.

— А ця?

— В порядку, — сказав він, хоча й відчував у ній глибокий біль. Притаений. Той, що чекає свого моменту, щоб оприятитися. Розаліта називала це сухим крутієм.

— Роланде! — промовила вона.

— Га?

Очі її дивилися на нього спокійно. Вона так і не відпустила його ліву руку, потискуючи її, визбируючи її таємниці.

— Кінчай свої справи якомога швидше.

— Така твоя порада?

— Атож, серце моє. Поки твої справи не кінчили тебе.

Едді сидів на задньому ганку будинку панотця, поки не залягла ніч і день, який ці фолькен від сьогодні називатимуть Днем перемоги на Східному Шляху, відійшов в історію (де він перетвориться на міф... звісно, за тієї умови, що світ триматиметься купи достатньо довго для того, щоб це відбулося). Звуки бучного святкування у місті значно поголоснішали, Едді навіть почав усерйоз загадуватися, чи не сплять вони там геть центральну вулицю. А його це обходить? Аніскілечки. Ще й докинув би: гуляй, дитино, доки твоя година. Поки Роланд, Сюзанна, Джейк, Едді та три жінки — вони себе називали Сестри Орізи — билися з Вовками, решта фолькен Кальї трусилися в місті або ж ховалися біля річки в рисових очеретах. Якихось десять років мине — та де там, навіть п'ять! — і вони переповідатимуть одне одному, як одного осіннього дня, стоячи пліч-о-пліч із стрільцями, наваляли кому треба.

Це було несправедливо, і в глибині душі він розумів, що це несправедливо, але ніколи за все своє життя він не почувався таким безпорадним, таким розгубленим, а отже, і плюгавим. Він наказував собі не думати про Сюзанну, не загадуватись, де вона зараз може бути і чи народилося вже її демонічне дитя, а натомість все думав і думав про неї. Вона вирушила до Нью-Йорка, принаймні це він знав напевно. Але в який час? Там люди їздять при газовому світлі у двохколісних екіпажах чи, може, користуються антигравітаційними таксі на реактивній тязі, якими кермують продуковані «Північним центром позитроніки» роботи?

А чи жива вона ще взагалі?

Він викинув би з голови ці думки, якби міг, але розум — така жорстока річ. Сюзанна ввижалася йому в якійсь канаві у Альфабет-Сіті¹, зі свастикою, вирізаною в неї на лобі, і повішеною на шії табличкою «ВІТАННЯ ВІД ВАШИХ ДРУЗІВ З ОКСФОРД- ТАУНА».

У нього за спиною прочинилися кухонні двері в будинку священника. Почулося м'яке чалапання босих ніг (слух у нього тепер був гострий, добре налаштований, як і решта його вбивчої зброї) і клацання кігтів. Джейк з Юком.

Хлопець усівся поруч з ним в Каллагенове крісло-гойдалку. Він залишався одягненим і не зняв з себе саморобної кобури. Там містився «рюгер», який Джейк вкрав у свого батька того дня, коли втік з дому. Сьогодні від нього відгонило... ні, не кров'ю. Поки що ні. Мастилом? Едді криво посміхнувся. Мало в цьому гумору.

— Не можеш заснути, Джейку?

— Ейку, Ейку, — погодився Юк і розпластався на дошках підлоги біля ніг Джейка, поклавши морду між лапами.

— Ні, я не можу перестати думати про Сюзанну, — відповів Джейк, трохи помовчав і додав: — І про Бенні.

Едді розумів, що це природно: хлопець бачив, як просто в нього на очах розірвало його друга, як тут не думати про нього, але водночас Едді підступив до горла гіркий клубок ревностів, ніби весь жаль Джейка мусив би належати дружині Едді Діна.

— Винен той хлопець Тейвері, — сказав Джейк. — Саме він. Запанікував. Побіг. Зламав собі гомілку. Аби не він, Бенні був би зараз живий...

А потім дуже стиха — Едді був певен, у того хлопця серце б похололо, якби він таке почув, — Джейк завершив:

— Френк... скурвий... Тейвері.

Едді простягнув руку, яка не бажала втішати, і змусив її торкнутися голови хлопця. Волосся в того було довге. Давно немите. Чорт забирай, воно потребувало стрижки. Потребувало матері, котра б точно знала, як про цього хлопця подбати. Нема тут матері, принаймні для Джейка. А ось вам і маленьке чудо: даруючи втіху, Едді й сам відчув полегшення. Не так, щоб аж, та хоч трішечки.

— Відпусти, — промовив він. — Що сталося, те сталося.

— Ка, — гірко погодився Джейк.

— Кай-ет, ка, — підтакнув Юк, не підводячи морди.

— Амінь, — проказав Джейк і розсміявся.

Від цього сміху війнуло тривожним холодком. Джейк витяг «рюгер» з саморобної кобури і подивився на нього.

— Цей револьвер пройде, бо він родом з того боку. Так каже Роланд. Та й інші, мабуть, теж, бо ми не стрибатимемо у тодеш. А як ні, то Хенчик сховає їх у печері, а потім ми за ними, може, ще повернемось.

— Якщо ми потрапимо до Нью-Йорка, — сказав Едді, — там повно зброї. Ми собі знайдемо.

— Не такої, як у Роланда. Я збіса сподіваюся, що мій пройде. Жодної зброї не залишилося в жодному зі схожих на цей світів. Гадаю, так.

Едді тримався такої ж думки, але не вважав за потрібне її висловлювати. У місті прогриміло, і потому настала тиша. Вщухає гуляння. Нарешті вщухає. Завтра, безперечно, сьогоднішнє поголовне святкування продовжуватиметься цілий день, але вже поменшає п'яних, а притомних побільшає. Роланда з його ка-тетом чекатимуть, щоб привітати як почесних гостей, але, якщо боги творіння виявлять свою ласку і двері відчиняться, їх тут уже не буде. Уполювати Сюзанну. Відшукати її. Геть з голови полювання. Це буде пошук.

Ніби прочитавши його думки (а він дійсно був здатен на це, бо вельми чутливий), Джейк промовив:

— Вона ще жива.

— Звідки ти можеш це знати?

— Ми б відчули, аби вона була мертва.

— Джейку, ти можеш її торкнутися?

— Ні, хоча...

Не встиг він договорити, як якийсь глибинний гуркіт докотився з-під землі. Ґанок раптом почав розгойдуватися то вгору, то вниз, немов човен у бурхливому морі. Вони чули, як стогнуть дошки. З кухні долинуло торохтіння посуду, ніби там хтось цокотів зубами. Юк підвів голову й заскімлив. На його маленькій лисячій мордочці з притиснутими до голови вухами застиг кумедний переляк. Щось перекинулось і розбилося у вітальні Каллагена.

Першою — нелогічна, проте сильна — в Едді з'явилася думка, що Джейк убив Сюзанну, просто оголосивши живою.

На мить землетрус посилився. Десь, виламуючись зі своєї рами, задеренчала шибка. Щось важко прогуркотіло в темряві. Едді припустив, вгадав — це та напівзруйнована вбиральня, от тепер вона цілком завалилася. Сам того не усвідомлюючи, він зірвався на рівні. Поряд, вчепившись йому в зап'ястя, стояв Джейк. Едді дістав Роландів револьвер, і тепер уже вони обоє стояли так, ніби приготувалися до стрільби.

З глибин землі долинув фінальний буркіт, і ґанок у них під ногами врешті втихомирився. У деяких ключових точках уздовж Променя попрокидалися люди, вони здивовано озиралися довкола. На вулицях одного з Нью-Йорків репетували сирени автомобільної сигналізації. Вранішні газети повідомлять про невеличкий землетрус: розбиті вікна, жертв немає. Всього лиш незначний струс фундаментально надійного геологічного щита.

Джейк широко розплющеними очима дивився на Едді. Він зрозумів.

Позаду них прочинилися двері, і на ґанок вийшов Каллаген, на нім були благенькі білі труси до колін. І більш нічого, окрім золотого розп'яття на шиї.

— Це був землетрус, авжеж? — промовив він. — Я пережив один колись у Північній Каліфорнії, але не пам'ятаю жодного відтоді, як опинився в Кальї.

— Це було дещо збіса набагато більше за звичайний землетрус, — промовив Едді і махнув рукою. Тамбурний ґанок дивився на схід, і обрїй на тім боці спалахував беззвучними артилерійськими вибухами зелених блискавок. Нижче по схилу від будинку священика, прочиняючись, рипнули двері затишної хатинки Розаліти і тут же грюкнули, закрившись. Розаліта і Роланд рушили під гору разом, вона в сорочці, він у джинсах, обоє босі, по росі.

Едді, Джейк і Каллаген почали спускатися їм назустріч. Роланд виглядав рішучим і зібраним у світлі тремтливих спалахів зі сходу, де на них чекав Край грому і Двір Багряного Короля, а після Прикінцевого світу — сама Темна вежа.

«Якщо, — подумалося Едді. — Якщо вона ще там стоїть».

— Джейк тільки-но казав, що, якби Сюзанна вже була мертва, ми б про це взнали, — промовив він. — Тоді б з'явилося те, що ти називаєш сігулом. А тут оце. — Він показав священику на галявину, де випнулося нове пасмо, суцільною десятифутовою смугою воно прорвало моріжок, демонструючи брунатні зморшкуваті губи землі. Собачий хор заходився гавкотом у місті, та ані звуку не подавали фолькен, поки що принаймні; Едді подумав, що більшість з них просто проспали все шоу. Сном п'яних переможців. — Це ж не має стосунку до Сюзі. Правда ж?

— Напряму — ні.

— І не наше воно, — уточнив Джейк. — Інакше б руйнування були набагато гіршими. Як ти гадаєш?

Роланд кивнув.

Роза дивилася на Джейка з сумішшю здивування й остраху.

— Що не наше, хлопчику? Про що це ти говориш? Точно, це був не землетрус!

— Ні, — сказав Роланд. — Це був променетрус. Надломився один з Променів, на яких тримається Вежа, котра підтримує все. Просто тріснув.

Навіть у зрадливому жеврінні чотирьох світлодіодних ламп на ганку Едді помітив, як з обличчя Розаліти Муньйос збігли всі кольори. Вона перехрестилася.

— Який Промінь? Один з тих самих Променів? Скажи, що це не так! Скажи, що це неправда!

Едді раптом згадався давній бейсбольний скандал. Як маленький хлопчик канючив:

— Скажи, що це не так, Джо.

— Не можу, — відповів їй Роланд. — Бо це правда.

— А скільки їх там, тих Променів? — спитав Каллаген.

Роланд поглянув на Джейка і злегка кивнув:

— Складай свій іспит, Джейку з Нью-Йорка, говори і кажи правду.

— Шість Променів пов'язують дванадцять порталів, — почав Джейк.
— Дванадцять порталів стоять на дванадцяти кінцях землі. Роланд, Едді й Сюзанна розпочали свій шлях від Порталу Ведмедя, а мене підібрали між ним і Ладом.

— Шардик, — промовив Едді. Він задивився на останні зблиски світла на сході. — Так звучить ведмедя.

— Так, Шардик, — підхопив Джейк. — Отже, ми на Промені Ведмедя. Всі Промені сходяться до Вежі. Наш Промінь по інший бік Вежі?..

Він кинув погляд на Роланда, благаючи допомоги. Роланд теж подивився на Едді Діна. Схоже, Роланд і зараз ще продовжував їх наставляти на Шлях Ельда.

Едді чи то не помітив його погляду, чи вирішив, що краще його проігнорувати, проте Роланда це не спинило.

— Едді, — стиха гукнув він.

— Ми на Стежині Ведмедя, Шляху Черепахи, — промовив він апатично. — Я не розумію, яке це має значення, оскільки нам треба дійти лиш до Вежі, але по іншій її бік лежить Шлях Черепахи, Стежина Ведмедя. І він продекламував:

Черепаху здоровенну уяви!
На собі вона тримає світ людвн.
Думає вона неспішно і ласкаво про всіх нас,
На цій думці світ тримається якраз.

І тут уже вірш підхопила і продовжила Розаліта:

На спині у черепахи правда сидить,
Вірність із любов'ю поряд видить.
Черепаха любить землю і моря,
Любить навіть дитинча таке, як я.

— Не зовсім так, як колись, ще малюком, запам'ятав я і навчив моїх друзів, — сказав Роланд. — Але доволі близько до того, за буквою і духом.

— Ім'я Великої Черепахи — Матурин, — додав Джейк і знизав плечима. — Якщо це має якесь значення.

— Ти не маєш можливості взнати точно, який зламався? — прискіпливо вдивлявся Роландові в обличчя Каллаген.

Роланд похитав головою.

— Я знаю одне, Джейк має рацію — це не наш Промінь. Якби це був наш, нічого б не встояло на сто миль навкруг Кальї Брин Стерджис. А може, й на тисячу миль, хтозна. Навіть птахи попадали б з неба, обсмалені.

— Ти говориш про Армагеддон, — тихо, тривожним голосом прорік Каллаген.

Роланд мотнув головою, проте начебто й не заперечуючи.

— Мені не знайоме це слово, панотче, але, безперечно, я маю на увазі велике руйнування й загибель. І десь, вздовж Променя, який пов'язує Рибу й Пацюка, саме це, можливо, й трапилось.

— Ти точно впевнений у цьому? — глухо запитала Роза.

Роланд кивнув. Одного разу він уже був пережив це, коли повалився Гілеад і його цивілізація, як він тоді зрозумів, скінчилася. Тоді й

пустився він берега, вирушив у мандри з Катбертом, Аланом, Джеймі та ще кількома іншими з їхнього ка-тету. Тоді обломився один з шести Променів, і, майже напевне, він не був першим.

— Скільки Променів залишилося, скільки їх ще підтримують Вежу? — спитав Каллаген.

Схоже було, що Едді вперше зацікавився чимось, окрім долі своєї зниклої дружини. Тепер він дивився на Роланда ледь не уважно. А чом би й ні? Врешті-решт, це було ключове питання. «Все в світі служить Променю» — так кажуть, хоча насправді все служить Вежі, Вежу утримують Промені. І якщо вони переломляться...

— Два, — промовив Роланд. — Залишилося щонайменше два, я гадаю. Цей, що йде через Калью Брин Стерджис, та ще один. Хоча бозна, скільки часу вони ще протримаються. Нам треба поспішати.

Едді заціпенів.

— Якщо ти вважаєш, що ми можемо вирушити без Сюзі...

Роланд нетерпляче струснув головою, ніби кажучи Едді, щоб той не клеїв дурня.

— Нам не пробитися без неї до Вежі. Наскільки я розумію, нам також не пробитися туди й без малюка Мії. Все в руках ка, і, як казали у моїй країні, ка не має ані серця, ані розуму.

— От із цим я погоджуюсь, — сказав Едді.

— Ми можемо отримати іншу проблему, — сказав Джейк.

Едді несхвально подивився на нього.

— Нам не потрібні інші проблеми.

— Я розумію, проте... а що, як цей землетрус заблокував вхід до печери? Або... — Джейк завагався, а тоді неохоче виклав те, чого саме він насправді боявся. — Якщо зовсім її обвалив?

Рука Едді метнулася вперед, він вхопив Джейка за сорочку й рвонув на себе.

— Замовкни. Не смій навіть думати про таке.

Тепер вони вже почули голоси, що долітали з міста. Либонь, знову фолькен збираються на майдані, здогадався Роланд. І вкотре подумав, що про минулий день, а тепер і про цю ніч у Кальї Брин Стерджис згадуватимуть тисячу років. Звісно, якщо так довго ще простоїть Вежа.

Едді відпустив Джейка і раптом поплескав по тому місцю на сорочці, за яке був ухопився, ніби хотів розглядити там зморшки. Посміхнувся

силувано, від чого його лице набуло хворобливого старечого вигляду.

Роланд обернувся до Каллагена:

— Чи точно манні з'являться завтра вранці? Ти знаєш цю породу краще за мене.

Каллаген знизав плечима:

— Хенчик — людина слова. А от чи переконає він своїм словом інших після того, що тільки-но трапилося... От цього, Роланде, я не можу знати.

— Краще б йому пощастило, — похмуро промовив Едді. — Так буде краще для нього.

Роланд з Гілеаду запитав:

— Хто хоче зіграти в «погляньте»?

Едді вирячився, не в змозі такому повірити.

— Нам не заснути до самого світанку, — пояснив стрілець. — Мусимо якось вбити час.

Тож вони сиділи за картами (грали в «погляньте»), і раз за разом вигравала Розаліта, записуючи рахунок на грифельній дошці; ані сліду тріумфу не помічалось на її обличчі — на ньому взагалі не відбивалось жодних емоцій, які міг би вгадати Джейк. Йому кортіло спробувати «доторк», проте він вирішив, що неправильно було б використовувати своє чуття без дійсно поважної причини. Піддивлятися, що криється за «покерним» виразом обличчя Розі, — це було б те саме, що зазирати їй під спідницю. Або підглядати, як вони кохаються з Роландом.

Тим часом гра тривала, і, вже коли почав світлішати обрій на північному сході, Джейк нарешті здогадався, про що вона весь час думає, бо й сам він думав про те саме. Від сьогодні й до самісінького кінця десь в глибинах свідомості всі вони будуть перейматися думкою тільки про ті два останні Промені.

Очікуватимуть, що якийсь з них, а то й обидва, переломляться. Чи вони будуть десь вишукувати сліди Сюзанни, чи Роза стоятиме в себе вдома біля плити, чи навіть Бен Слайтмен сидітиме на ранчо Воуна Айзенгарта в жалобі за своїм мертвим сином — усі вони відтепер думатимуть про одне й те саме: їх залишилося тільки два, а Руйначі і вдень і вночі працюють проти них, вгризаються, нищать Промені.

Скільки часу залишилося до того, як усе скінчиться? І як саме воно скінчиться? Чи вони почують всеосяжний гуркіт, коли поваляться оті

темно-сірі кам'яні брили? Чи небо роздереться навпіл, мов якась благоденська ганчірка, і звідти посиплються жахиська, що живуть у темряві тодешу? Чи вистачить їм часу, щоб скрикнути? Чи настане потім потойбічне життя, чи навіть Небо й Пекло будуть геть знищені падінням Темної вежі?

Він подивився на Роланда і послав йому найчіткішу, на яку тільки спромігся, думку: «Роланде, допоможи нам».

І отримав відповідь, яка наповнила його мозок холодною втіхою (ой-ой, втіха, що дарує холод, краща за повну її відсутність): «Якщо зможу».

— Погляньте, — промовила Розаліта і виклала свої карти. Вона збрала Жезли — це вже само по собі високий клас, — і все вінчала Дама Смерті.

ЗАСПІВ:

Комала-кам-ком!
Ось молодик з револьвером,
Він утратив свою милу,
Коли вона кинулась бігом.

ВІДСПІВ:

Комала-ком-один!
Слід по ній розвіявся як дим!
Збігла вона од свого милого,
І тепер він тужить сам-один.

¹ Альфабет-Сіті — відома своїм поліетнічним населенням частина району Іст-Вілідж на Мангеттені в районі авеню, які мають назви: А, В, С, D. (Тут і далі прим. пер.)

ДРУГИЙ КУПЛЕТ

ТРИВКІСТЬ МАГІЇ

ОДИН

Дарма вони непокоїлись щодо фолькен манні. Суворий, як завжди, Хенчик і з ним ще сорок чоловіків з'явилися на міському майдані, звідки й було домовлено вирушати. Він запевнив Роланда, що цього вистачить, аби відчинити Незнайдені Двері, якщо їх взагалі можливо відчинити після того, як зникло те, що він називав «темним люстром». Старий не промовив ані слова вибачення за те, що привів менше людей, ніж обіцяв, але бороду собі смикати не переставав. Іноді навіть одразу обома руками.

— Чому він так робить, отче, ти не знаєш? — спитав Джейк у Каллагена.

Загін Хенчика вирушив у східному напрямку десятком возів. Слідом за ними двійко віслюків-альбіносів з комічно довгими вухами й племенистими очима тягли двоколісну кибитку, цілком покриту шатром з білої парусини. Джейку вона здалася схожою на величезну кулю «Джиффі-поп»² на колесах. На чудернацькому екіпажі, похмуро смикаючи себе за бакенбарди, сам-один їхав Хенчик.

— Гадаю, це він від збентеження, — відповів Каллаген.

— Не бачу причин. На диво багато людей зголосилися піти, особливо зважаючи на вчорашній променетрус і все таке.

— Він зрозумів, що дехто з його людей злякався цього більше, ніж вони бояться його самого. Ще більше Хенчик бентежить через невиконану обіцянку. І не абияку, а ту, що він дав твоєму діну. Він втратив обличчя. — І тут же, абсолютно не змінюючи інтонації, з якою він давав відповідь, котрої в іншому випадку з нього навряд чи вдалося б витягнути, Каллаген сам запитав: — А вона, твоя мила, ще жива?

— Так, але в жах... — почав Джейк, та враз стулив губи.

Він з осудом подивився на Каллагена. З передка двоколки на них озирнувся Хенчик, так різко глянув, ніби вони щойно голосно лаялися. Каллаген подумав, що в цій бісовій історії дар доторку має ледь не кожен, тільки не він.

Не історія це, не історія, а моє власне життя!

Проте в це важко було повірити, особливо після того, як на власні очі бачив своє ім'я серед головних персонажів книжки, на сторінці з

технічними даними якої зазначено: «Художня проза, “Даблдей&Компані”³, 1975 рік». До того ж, прости Господи, у книжці про вампірів, котрих, як кожен знає, насправді нема. Хоча вони існували. А в деяких сусідніх з цим світах вони й зараз існують.

— Не треба так зі мною, — мовив Джейк. — Не дури мене так. Не удавай, ніби ми не заодно, панотче. Окей?

— Вибач, — знітився Каллаген і додав: — Благаю прощення.

Джейк ніяково посміхнувся і погладив Юка, котрий сидів у нагрудній кишені його пончо.

— А їй...

Хлопець мотнув головою.

— Я не бажаю зараз говорити про неї, отче. Найкраще, аби ми навіть не думали зараз про неї. Маю відчуття — не знаю, до пуття воно тут чи ні, але воно сильне, — що щось її шукає. Якщо так, краще, щоб воно не змогло підслухати нас. А воно вміє.

— Щось...

Джейк простягнув руку й торкнувся хустини, якою на ковбойський манер Каллаген пов’язав собі шию. Хустина була червоного кольору. Потім Джейк долонею на мить прикрив йому ліве око. Каллаген не одразу зрозумів, а тоді таки второпав. Червоне око. Око Короля.

Він посунувся на лаві воза й більше не говорив. Слідом за ними їхали верхи поряд мовчазні Роланд та Едді. Не кажучи вже про револьвери, обидва мали при собі також свої гунна, а Джейків наплічник лежав у возі позаду нього. Якщо вони після сьогоднішнього діла навіть повернуться до Кальї Брин Стерджис, то ненадовго.

«...жахливе?» — ось що Каллаген хотів спитати, але справи виглядали ще гірше. Невимовно тихо, з неймовірної далечини, проте ясно, Джейк чув плач Сюзанни. І сподівався, що його не чує Едді.

ДВА

Отак вони виїхали з міста, яке, незважаючи на недавній землетрус, все ще не прокинулося після емоційного виснаження. День починався доволі прохолодно, і вони бачили в повітрі свої власні віддихи і сітку

легкої паморозі, накинуту на мертве кукурудзиння. Туман висів над Девар-Тете Вайє, немов вислід дихання самої ріки. Роланд подумав, що вони на порозі зими.

За годину поїздки вони опинилися в долині висохлої ріки. Тут не було чути звуків, окрім брязкання збруї, рипіння коліс, цокоту кінських копит та вряди-годи сардонічного ревіння якогось з віслюків-альбіносів, що тягли кибитку, та звіддаля долинав посвист рудих дроздів, котрі якраз ставали на крило. Певно, збиралися відлітати на південь, якщо їм тепер вдасться його знайти.

Через десять-п'ятнадцять хвилин після того, як по правий бік потягнулося узгір'я зі скелями та урвищами, вони знову опинилися на тому місці, куди якихось двадцять чотири години тому були з'явилися з дітьми Кальї і вистояли в битві. Тут від Східного Шляху відгалужувався путівець, що вихилясами тягся більш-менш у північно-західному напрямку. Вздовж траншеї по інший бік дороги виднівся свіжий земляний насип. Це було те місце, де Роланд, його ка-тет та жінки-тарілочниці очікували на Вовків.

До речі, заговорили про Вовків, а де ж вони поділися? Коли Роланд з командою йшли з місця цієї засідки, тут всюди валялися трупи. На око, не менше шістдесяти людиноподібних створінь, що прискакали із заходу, одягнені у сірі штани, зелені плащі, та ще й в ікластих вовчих масках.

Роланд зіскочив з коня і підійшов до Хенчика, котрий по-старечому скоцюблений злавив зі своєї двоколісної кибитки. Роланд ані поворухнувся, щоб йому допомогти. Хенчик і не сподівався на це, либонь, навіть образився б.

Стрілець, зачекавши, поки той врешті поправить на собі темний плащ, розкрив рота, щоб запитати, але зрозумів, що в цьому нема потреби. Ярдів за п'ятдесят далі, на правому узбіччі дороги, височів чималенький пагорб вирваного з корінням кукурудзиння, хоча ще вчора ніякого пагорба там не існувало. Роланд роздивився, що то — насипаний без сліду поваги поховальний курган. Він не марнував часу, не витрачав зусиль, аби дізнатися, яким чином фолькен провели минулий день до того, як розпочати свою гулянку, після якої вони й досі сплять, але тепер на власні очі побачив їхню роботу. «Чи вони боялися, що Вовки раптом знову оживуть?» — дивувався він,

розуміючи в глибині душі, що саме цього вони й боялися. Тож постягували валькуваті важкі тіла (сірих коней разом з Вовками в сірих плащах) на поле, поскладали так-сяк і завалили кукурудзяним бадиллям. Сьогодні вони можуть перетворити цей могильник на поховальне вогнище. А якщо здійметься семінон? Роланд вирішив, що вони все одно запалять вогнище, незважаючи на ймовірність великої пожежі на родючих ланах між дорогою й рікою. А чом би й ні? Польовий сезон закінчився, та й нема кращого добрива за вогонь, як то кажуть старі люди; крім того, фолькен не почуватимуться цілком спокійно, допоки геть не згорить цей курган. І навіть потім мало хто з них сюди приходитиме.

— Роланде, поглянь, — гукнув Едді тремтячим від жалю і гніву голосом. — Ах, чорти б їх узяли, поглянь-но.

Наприкінці путівця, там, де Джейк, Бенні Слайтмен і близнюки Тейвері перечікували, перш ніж зробити свій останній рятівний ривок через дорогу, саяв хромовими відблисками на сонці подряпаний, пошарпаний інвалідний візок із заляпанним кров'ю, покритим пилом сидінням. Його ліве колесо було неоковирно вивернуте й покривлене.

— Чому ти промовляєш так злостиво? — поцікавився Хенчик. До нього тулився Кантаб і близько дюжини старійшин, котрих Едді іноді стиха називав «підрясниками». Двійко з них були на позір набагато старішими за самого Хенчика, і Роландові пригадалися слова, сказані йому Розалітою минулої ночі. «Чимало з них, не молодші за Хенчика, долатимуть ту стежину після настання темряви». Нехай ще не темно, але ж невідомо, чи хтось з них спроможний дійти до майже стрімкого відтинку стежки, не кажучи вже про решту дороги на вершину, до отвору печери.

— Вони привезли катальне крісло твоєї жінки сюди на її честь. І на твою. То чому ти промовляєш так злостиво?

— Тому що воно не мусило бути таким побитим і в ньому мусила б сидіти вона, — відповів Едді старому. — Ти спроможний зрозуміти це, Хенчику?

— Злостивість — найзгубніше з почуттів, — співуче проголосив Хенчик. — Злостивість згубна для мозку й гибельна для серця.

Губи Едді стиснулися, перетворившись на тоненький шрам під носом, проте йому вдалося утриматись од відсічі. Він підійшов до

понівеченого Сюзанниного крісла-візка — той прокотився тисячі миль відтоді, як вони знайшли його в Топіці, але тепер його катальні дні завершилися — і задивився на нього з печаллю. Коли вслід за ним рушив Каллаген, він махнув йому рукою, щоб не наближався.

Джейк дивився на те місце на дорозі, де було нагло вбито Бенні. Звісно, тіло хлопця зникло і хтось засипав витеклу з нього кров свіжим шаром огтану, проте Джейк зрозумів, що все одно бачить темні плями. І відрубану руку Бенні, що лежить з розкритою долонею. Джейк згадав, як татусь його друга, хитаючись, вигулькнув з кукурудзи, як він побачив, що син його лежить тут. Секунд з п'ять він неспроможний був видати й звуку, і Джейк подумав, що цього часу могло вистачити на те, щоб повідомити сею Слайтмену, які неймовірно невеликі в них втрати: один загиблій хлопець, одна мертва дружина ранчера і ще один хлопець зі зламанною гомілкою. Чисто дрібниці. Та ніхто цього не зробив, і тоді Слайтмен-старший заскавулів. Джейк гадав, що ніколи не забуде того скавуління і завжди пам'ятатиме, як Бенні лежав у пилюці, з відрубаною рукою.

Поряд з місцем, де впав Бенні, лежало щось іще, покрите грязюкою. Джейк помітив промельк металевого зблиску. Він припав на коліно і виколупав з землі одну з Вовчих убивчих куль, штучку, що зветься «снич». Модель «Гаррі Поттер», судячи з напису на її боці. Вчора він тримав парочку таких у жмені, відчуваючи їхнє тріпотіння. Чуючи їхнє неголосне, загрозливе дзижчання. Ця ж кулька була мертвою, мов каменяка. Джейк випростався й жбурнув її в бік купи закиданих кукурудзинням вовчих трупів. Жбурнув сильно, аж рука йому заболіла. Цю руку, либонь, судомитиме завтра, але йому було це байдуже. Також байдужа йому була й Хенчикова несхвальність щодо злості. Едді бажав повернути свою дружину, а Джейк — друга. І якщо Едді десь наприкінці подорожі міг отримати те, чого бажав, то Джейк Чемберз — ніколи. Бо мертвий — це пожертва, що завше залишається з жертводавцем. Мертві, як діаманти, вони — назавжди.

Йому хотілося рухатися, хотілося, щоб ця частина Східного Шляху вже була в них за спиною. Йому хотілося також перестати бачити понівечене, порожнє крісло Сюзанни. Але манні стали в коло навкруг того місця, де відбувалася битва, і Хенчик проголошував молитву таким високим пронизливим голосом, що Джейку аж вуха заболіли:

звучало вельми схоже на верещання переляканої свині. Хенчик промовляв до когось на ім'я Обер, благаючи безпечного проходу до печери й успіху у заповзятті без втрати життів і розуму (цей момент Хенчикової молитви здався Джейкові особливо тривожним, оскільки розум йому ніколи не ввижався чимось, за що можна молитися). Вождь також благав Обера пожити їхні магніти й вагадла. І насамкінець благав про кейвен, осердя магії, ця фраза, здавалося, мала особливу силу для цього народу. Коли він закінчив, усі в унісон промовили: «Обер-сам, Обер-кра, Обер-кан-та» — і опустили розімкнуті руки. Дехто укліяв на колінах, аби ще трохи потеревенити з реально Великим босом. Тим часом Кантаб підвів з півдесятка молодших манні до кибитки. Вони разом стягли її сніжно-біле шатро, під яким, як виявилось, лежали величеські дерев'яні ящики.

«Там вагадла-пробійники і магніти, — здогадався Джейк, — набагато більші за ті, що вони носять на шиях». Для цієї маленької операції вони привезли з собою важку артилерію. Ящики були позначені зірками, місячними серпами та якимись незрозумілими геометричними фігурами, що більше скидалися на кабалістичні знаки, ніж на християнські символи. Проте нема жодних підстав вважати манні християнами. Нехай вони схожі на квакерів або амішів⁴ своїми плащами, бородами і капелюхами з круглими наголовками, звісно, вони можуть вряди-годи кинути в розмові «Всевишній» або «Вседержитель», але ж ані аміші, ані квакери, наскільки це було відомо Джейку, не захоплювалися подорожами до інших світів.

З іншого воза дістали довгі відполіровані дерев'яні дрюки. Їх просунули в металеві муфти на споді помальованих ящиків. Як дізнався Джейк, ці ящики називалися кофами. Манні понесли їх, як релігійні святині носять вулицями середньовічного міста. Джейк гадав, що в якомусь сенсі ці ящики й були для них релігійними святинями.

Вони вирушили путівцем, уздовж якого так і валялися розкидані клапті тканини, стрічки та маленькі іграшки. То були приманки для Вовків, і на ці приманки вони якраз і клінували.

Досягши того місця, де застрягла нога Френка Тейвері, Джейк почув у себе в голові голос красуні-сестрички того негодящого мерзотника:

«Допоможи йому, благаю, сей». Він і допоміг, хай простить його Господь. А Бенні загинув.

Джейк відвернувся, скривився, а тоді подумав: «Ти тепер стрілець, ти здатен тепер на більше». І змусив себе озирнутися.

Рука отця Каллагена опустилася йому на плече.

— Синку, з тобою все гаразд? Ти страшенно зблід.

— Зі мною все окей, — відповів Джейк. До горла йому підступив клубок, і великий, але він змусив себе проковтнути його і продовжив, дурячи не Каллагена, а радше себе: — Авжеж, я в повнім порядку.

Каллаген кивнув і перекинув свій гунна (ледащий рюкзак міського жевжика, котрий в глибині душі не вірить, що справді йде кудись далеко) з лівого плеча на праве.

— А що буде, коли ми дістанемося тієї печери? Якщо ми її дістанемося?

Джейк похитав головою. Він не знав.

ТРИ

Зі стежкою все було гаразд. Чимало каміння насипалося на неї, тож тим людям, що несли коффи, йти було важкувато, але в іншому сенсі зараз їм було легше, ніж попереднього разу. Землетрусом зсунуло ту величезну брилу, що була загороджувала прохід біля вершини. Едді пригледівся і побачив, що каменяка, тепер розколота навпіл, валяється далеко внизу. В середині неї порода виявилася світлішою, тож Едді вона здалася схожою на найбільше в світі круто зварене яйце.

І печера також залишилася на своєму місці, хоча тепер перед її отвором височіло осипище. Едді приєднався до гурту молодших манні, допомагаючи їм прибирати ту купу, і відкидав убік повні жмені глинистого сланцю (гранатові зерна зблискували в деяких шматках, немов краплини крові). В Едді попустилася попруга, якою було оперезано його серце, коли він побачив вхід, хоча йому не сподобалася теперішня мовчазність печери, котра була збіса балакучою під час їхнього попереднього візиту. Звідкілясь, з безодні її горла, йому вчувалося рипуче скиглення протягу, але більш нічого. Де зараз його

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ